

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Haridusteaduste instituut

Õppekava: Kutseõpetaja

Margit Rosse

PÕHIKOOLI- JA GÜMNAASIUMIJÄRGSES ÕPPES JUUKSURIERIALAL ÕPPIJATE
AKADEEMILISE MOTIVATSIOONI VÕRDLUS

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Liina Adov (MA)

Tartu 2018

SISUKORD

Sissejuhatus.....	3
Teoreetiline ülevaade.....	4
<i>Ülevaade varasematest motivatsiooniteemalistest uurimustest.....</i>	<i>5</i>
<i>Ülevaade motivatsioonist.....</i>	<i>5</i>
<i>Akadeemiline motivatsioon.....</i>	<i>7</i>
<i>Sisemine motivatsioon, väline motivatsioon ja amotivatsioon.....</i>	<i>8</i>
<i>Ülevaade juuksurierialast.....</i>	<i>9</i>
<i>Töö eesmärk, teema valiku põhjendus ja uurimisprobleem.....</i>	<i>10</i>
Metoodika.....	11
<i>Valim.....</i>	<i>11</i>
<i>Mõõtevahend.....</i>	<i>13</i>
<i>Protseduuri kirjeldus.....</i>	<i>13</i>
<i>Andmeanalüüsi meetodite kirjeldus.....</i>	<i>13</i>
Tulemused.....	14
Arutelu.....	16
Kokkuvõte.....	18
Summary.....	19
Tänuõnad.....	20
Autorsuse kinnitus.....	21
Kasutatud kirjandus.....	22

SISSEJUHATUS

Põhihariduse baasil juuksurieriala õppevõimaluste loomiseks ja teadmiste ning oskuste avardamise eesmärgil võeti 2014. aastal vastu iluteeninduse õppekava muudatus, mis võimaldab kutsekoolidel õpetada juuksurieriala õpilasi põhihariduse baasil. EV Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt tellitud uuringust "Õpingute katkestamise põhjused kutseõppes (2012-2013)" selgub, et üheks suuremaks koolist väljalangemise põhjuseks just peale põhikooli lõpetamist kutseharidusse suunduvate õpilaste seas on õpimotivatsioon ja kuigi kutsehariduses on muudetud õppekorraldust uute õppevormide ja –liikide abil paindlikumaks, on õppetöö katkestamine kutseõppes jätkuvalt kasvamas (Espenberg, Beilmann, Rahnu, Reincke, Themas, 2012). Lisaks selgub uuringust "Õpingute katkestamise põhjused kutseõppes (2012-2013)", et koolipersonali arvates saavad probleemid alguse just põhikoolis ning kutsekooli tullakse kehvade teadmiste, õpioskuste ja õpimotivatsiooniga. Samuti toodi välja ühe põhjusena õppimise, hariduse ja õpetajate vähene väärtustamine.

Ginzbergi (1951) teooria järgi võiks proovistaadiumisse paigutada põhikooli baasil juuksurierialal õppivad õpilased, kes teooria kohaselt ei pruugi olla õppetegevuseks motiveeritud või on nende motivatsioon pigem väline. Pässa (2013) uuringust "Põhikooli õpilaste sisemine ja väline õpimotivatsioon õpilaste hinnangute põhjal ja selle seos keskmise hindega Harjumaa nelja kooli näitel" selgus, et sisemine motivatsioon on õppeprotsessis oluline. Välja toodud uuringute, Pässa (2013), Kokk (2005), Jürisoo (2015), Tüür (2013), Päike (2010), Ginzberg (1951), põhjal võib öelda, et õppeprotsessis on sisemisel motivatsioonil väga oluline roll, kuid erineval tasemel õppima tulnud õpilaste motivatsioon võib olla erinev. Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on võrrelda ja anda ülevaade juuksurierialal erinevatel õppekavadel õppijate motivatsiooni kohta kolme Eesti kutsehariduskeskuse näitel. Käesoleva uurimustöö uurimisprobleemiks on, milline üldse on juuksurierialal õppivate õpilaste akadeemiline motivatsioon ja kas see on erinev erineval tasemel õppijatel. Töö autorile teadaolevalt ei ole uuritud juuksurierialal õppivate noorte motivatsiooni ning see võib anda kasulikku infot kutsekoolide juuksurieriala õpetajatele õpimotivatsiooni hoidmisel ja õppetöö korraldamisel.

Käesolev uurimistöö on üles ehitatud nelja peatüki alusel. Teoreetilise ülevaate peatüki esimene pool annab ülevaate varasematest motivatsiooniteemalistest uurimustest ning käsitletakse käesoleva uurimuse põhimõisteid. Teoreetilise peatüki teises pooles on ülevaade

töö eesmärgist, püstitatud uurimisküsimustest. Töö teine peatükk käsitleb metoodikat, kus kirjeldatakse valimit, mõõtevahendeid, uurimisprotseduuri ning andmete töötlemist. Kolmas peatükk annab ülevaate uurimistöös saadud tulemustest. Neljas peatükk kujutab endast arutelu käesoleva uurimuse üle, lisaks kirjeldab autor tööga seotud piiranguid ning annab soovitusi edasisteks uurimusteks.

TEOREETILINE ÜLEVAADE

Varasemad uuringud

Varasemad uuringud, Pässä (2013), Kokk (2005), Jürisoo (2015), Tüür (2013), Päike (2010), on välja toonud, et motivatsioonil on oluline osa õppes - nii õppeedukuses kui ka õpingutega jätkamises. Teooriad ning õpingute katkestamise põhjused annavad alust arvata, et motivatsioon on üheks põhjuseks ka kutseõppes õpingute katkestamiseks. Ginzbergi (Ginzberg, Ginsburg, Axelrad, & Herma (1951) teooriaga viitab, et põhikooli baasil õppima asunud noorte õpimotivatsioon võib olla madalam, mis võib mõjutada nende õppeedukust ning õpingute jätkamise valikuid.

Karjääriteooriate sidumise kohaselt on 1940ndatel esmakordselt avaldatud Eli Ginzbergi elukutsevaliku etapid (Ginzberg et al, 1951), mis sarnaselt kehtivad veel tänagi: fantaasiastaadium (3. – 10. eluaasta); proovistaadium (11. – 17. eluaasta) koos huvide, võimete, vajaduste ja väärtuste perioodiga; realistlik staadium (alates 18. eluaastast). Seega sellele teooriale tuginedes on võimalik luua seoseid, et proovistaadiumis olev noor alles otsib, katsetab ja testib endale huvitavaid või põnevaid tegevusi ning alles realistlikus staadiumis ollakse valmis tegema valikuid, mis on püsivamad ning väärtuslikud isiklikust seisukohast lähtuvalt.

Ginzbergi (Ginzberg et al, 1951) teooria järgi võiks proovistaadiumisse paigutada põhikooli baasil juuksurierialal õppivad õpilased, kes teooria kohaselt ei pruugi olla õppetegevuseks motiveeritud või on nende motivatsioon pigem väline.

Enamus täiskasvanutest ning gümnaasiumiõpilastest suudavad õppida ka siis, kui õppimine on üksluine või keeruline, kuid kui see aitab jõuda oodatud tulemuseni, mille nimel vaeva nähakse (Deci & Moller, 2005), lisaks on täiskasvanuks saanud õppijal omad kindlad meetmed ja arusaamad, mis õppimist pigem soodustavad või takistavad (Karm, 2007). Pässä (2013) uuringust selgus, et keskmise hinde ja sisemise õpimotivatsiooni vahel on positiivne

seos. Välise õpimotivatsiooni ja keskmise hinde vahel aga negatiivne seos, seega sisemisel õpimotivatsioonil on väga oluline roll õppeprotsessis (Pässa, 2013).

Õpilaste akadeemilisel enesetõhususel, akadeemilisel jõudlusel ning püsijäämisel kooli on oluline tähtsus esimese kursuse õpilaste kohanemisel. Akadeemiline enesetõhusus ja optimism olid tugevas seoses toimetuleku ja kohanemisega, mõlemad otseselt akadeemilise toimetulekuga ja kaudselt läbi ootuste ja klassiruumis toimetuleku tajumise, stressiga, tervisega ja üleüldise rahuloluga ning püsijäämisega kooli. Üleminek tavakoolist kutsekooli võib esitada noorele täiskasvanule märkimisväärsed nõudmisi (Tinto, 1982, 1993) ja kutsekooli elu võib olla uuele õpilasele nõudlik ning stressirohke (Noel, Levitz, & Saluri, 1985, viidanud Chemers, M. M., Hu, L., Garcia, B. F. (2001)) ja nõuab suuremat iseseisvust, initsiatiivi ja eneseregulatsiooni (Bryde & Milburn, 1990, viidanud Chemers, M. M., Hu, L., Garcia, B. F. (2001)). Kokkuvõtlikult – need põhjused võivad omakorda tingida madala õpimotivatsiooni ja koolist väljalangemise.

Kikas (2005) kirjeldab, et osad õpilased, jõudes kutsekooli, ei oska teooriat siduda praktikaga ehk õpitut kasutada reaalses elus, mis omakorda pärsib õpimotivatsiooni. Sel juhul on õpetajal suur roll teha õppeülesanded jõukohaseks ja arusaadavaks ning seeläbi toetada motivatsiooni tõusu või püsijäämist. Samas selgus Oese (2007) poolt läbiviidud uuringus, et ka õppeprogrammide maht võib osutada õpilastele keeruliseks, kuna on ajapikku muutunud keerukamaks, ajamahukamaks, pannes õpilastele veelgi suurema vastutuse, ning ka seetõttu väheneb õpimotivatsioon. Õpitav võib osutada õpilasele liiga raskeks ega ole eakohane.

Ülevaade motivatsioonist

Õpilaste vajaduste ja koolide võimaluste vastuolud on suurimaks põhjuseks, miks kolmandas kooliastmes õpimotivatsioon langeb (Kikas, Toomela, 2015).

Kokk on sõnastanud õppimise motiivi nõnda, et õppimise huvi äratamiseks võib olla huvi õpitu vastu üldiselt, eriala või aine omandamine tuleviku suunade seisukohalt, samuti edu ja tunnustuse saamiseks (Kokk, 2005).

Keagani teooriale tuginedes saab öelda, et sisemise ja välise motivatsiooni osakaal ei ole kogu aeg võrdne ning õpetaja peaks olema õpilasele eelkõige toetajaks, suunates teda läbi erinevate võimaluste saavutama paremaid tulemusi (Asijavičiūtė, Ušinskienė, 2014). Sarnase tulemuseni jõudis ka Brophy, kes leidis, et see ja hooliv õpetaja on parem motiveerija kui ükskõikne või tõrjuv. Mõisted nagu edukusele pürgimine või eksimuste vältimine on

kasulikud sel määral, kuivõrd need aitavad õpetajal mõista oma õpilasi hetkel motiveerivaid suundumusi ja nendega seotud käitumist. Õpetajal on oluline kujundada vastavalt sellele ka oma käitumist, näiteks õpilaste abistamine, et vähendada ebaõnnestumise hirmu ja muuta püsivamaks nende jõupingutused edu saavutamiseks (Brophy, 1998).

Lisaks seletatakse tänapäeval motivatsiooni ühe versioonina Pintrichi motivatsiooni ootuste mudeli läbi. Pintrichi mudel põhineb erinevatel ootustel ja uskumustel. Näiteks õppija õppeeesmärk, õppija ettekujutus ülesande raskusest või uskumus enesetõhususest ja edu ootusest (vt joonis 1). Leitakse, et õppija, kellel on parem enesehinnang ning kõrgemad ootused saavutusele ja edule, on nõus rohkem pingutama ning tegelema oma ülesandega, kui madalamate ootustega õpilane (Pintrich, 2000). Samuti on välise motivatsiooni üheks versiooniks hinnete panemine, mis on enim levinud viis haridussüsteemis. Samas on leitud, et antud viis ei pruugi olla kõige tulusam (Krapp & Ryan, 2002). Seega saab siin luua seoseid Deci ja Ryan'i enesemääratlemise teooriaga (SDT (*Self Determination Theory* (1985))), kus sarnaselt Pintrichi mudelile kõrgemad sisemised huvid ja tahtmiste kogum toob paremaid tulemusi.

Joonis1. Motivatsiooni komponendid (Pintrich, 1988, viidatud Ruohitie, Nokelainen (2000) lk 161) järgi.

Akadeemiline motivatsioon

Akadeemilise motivatsiooni moodustavad need asjaolud, mis panevad õpilase õppima. Õpilasel on valmisolek akadeemiliseks eneseteostuseks ja tal on selle osas kõrge moraal (Bomia, Beluzo, Demeester, Elander, Johnson, & Sheldon, 1997). Ehk siiski suunab õpilasi nende sisemine või väline akadeemiline motiveeritus või on tegemist mõnedel juhtudel ka täielikult amotiveeritud õpilastega? Kõverjalg on sõnastanud akadeemilist

motivatsiooni kui eesmärgipärast õpitegevust (Kõverjalg, 1996). Ka soodustab õpinguid akadeemiliselt motiveeritud inimene ja tema tahe õpingutega tegeleda, mis on ajaliselt limiteeritud ning mida võivad kujundada erineva tähtsusega faktorid (Eisenschmidt, 2004). Krull (2000) kirjeldab õpimotivatsiooni ka kui õpilase üldist soovi mõista oma õppimise eesmärki, saada aru õpitavast ning seostada seda varasemate teadmistega ja õpitu rakendamiseks praktikas. Ka Leppik (2006) leidis, et kui on õpitava vastu piisavalt huvi, siis ei ole see vastumeelne tegevus vaid hoopis innustab õppima.

Sisemine, väline ning amotivatsioon

Deci ja Ryan'i (1985) enesemääratlemise teooria (SDT; *Self Determination Theory*) kohaselt jagatakse motivatsioon laias laastus kaheks - sisemiseks ja väliseks motivatsiooniks. Enesemääratlemise teooria järgi on inimestel sünnipäraselt tahe areneda ja õppida, tegutseda paneb huvi ümbritseva vastu, soov võistelda ja olla osa ühiskonnast, mis omakorda mõjutab inimest enesemääratlevale käitumisele seda soosides või hoopis takistades (Deci & Ryan, 2000).

Sisemine motivatsioon on inimese sisemiste huvide ja tahtmiste kogum, mis paneb teda teadmiste vastu huvi tundma läbi enese soovide (Deci & Ryan, 2000). Randmann (2011) on välja toonud, et õppimise eduteguriks on just enesemotivatsioon ehk inimese oskus panna ennast ise püüdlema teatud eesmärkide suunas ilma välise surveta. Sisemiselt motiveeritud õpilased hindavad õpitegevust kui suurepärasest kogemust ja edukalt omandatud pädevusi (Thomson, Hannus). Samuti leiab Leppik, et sisemine motivatsioon on kõrge õpilasel, kes õpib, tundes ainet suurt rõõmu, ja naudib väljakutseid, tunneb õpitava vastu suurt huvi, oskab rakendada õpitud praktikas ning eelkõige ei oota selle tegemise eest mingit tasu (Leppik, 2000). Lisaks kirjeldab Leppik motivatsiooni kui edu mõjutajat (Leppik, 2009), kuid et motivatsioon ei langeks, tuleb peale edu arvestada ka õpilase isiklike vajadustega (Raus, 2011). Veel on leitud, et sisemiselt motiveeritud õpilaste õppima jäämise püsivus on kõrgem (Ratelle, Guay, Larose, & Senecal, 2004), mis tähendab, et nad ei lange nii kergelt koolist välja ja nende õpingute lõpule viimine on seega tõenäolisem (Vallerand & Bissonnette, 1992).

Välise motivatsiooni all mõistetakse peamiselt kõikvõimalikke tasusid, mida teatud käitumine endaga kaasa toob, enamasti siis välise maailma poolt (Deci & Ryan, 2000a). Välise motiiviga on tegemist ka siis, kui õpitegevust mõjutavad välised asjaolud nagu teiste õpingukaaslaste arvamus õppija suhtes, ebameeldivuste korral õpingute pooleli jätmise või

õpingutest loobumine, kiituste saamine ja õppimine heade hinnete pärast (Kreitzberg, 1986). Väliselt motiveeritud tegude all peetakse silmas tegevusi, mida õpilane ei tee, toetudes sisemisele motivatsioonile. See tähendab, et tal puudub või on vähene huvi, soov või tahtmine õppimise vastu. Väliselt motiveeritult on väga raske õpilasel kõrgelt hinnata õppimist või akadeemilist tegevust üldse (Krull, 2000). Läbi aegade on õpilastes kasvanud iseseisvuse vajadus. See tähendab, et neile on tarvis luua võimalused, mis laseks neil teha iseseisvalt otsuseid, areneda isikupõhiselt (Deci & Ryan, 2000b), kuid koolis on selleks võimalusi vähe.

Amotiveeritud on õpilane siis, kui tal ei ole tahet ehk motivatsiooni tegutseda. Ta ei väärtusta olemasolevat tegevust, ta ei tunne ennast selles kompetentsena, tema käitumises puudub eesmärgipärasus ning talle ei meeldi tegevus, mida ta teeb (Ryan & Deci, 2000a). Amotiveeritud õpilane võib tunda ennast ebakompetentsena, mille puhul hakkab ta kahtlema, kas tema õpingutel on üldse mõtet (Vallerand, 2004).

Ülevaade juuksurierialast

2014. aastal võeti vastu iluteeninduse õppekava muudatus (Iluteeninduse õppekava muudatus 2014), mis võimaldab kutsekoolidel hakata õpetama juuksurieriala õpilasi põhihariduse baasil. Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised, oskused ja hoiakud, mis on vajalikud töötamiseks nii juuksuri kui meeskonnaliikmena. Õpilane tunneb juuksekosmeetika vahendeid, on kursis moesuundadega, oskab teostada kõiki töid, mida kaasaegne juuksuriamet nõuab ning soovitab kliendile sobivaid juuksehooldus- ja viimistlusvahendeid koduseks kasutamiseks. Juuksuri õppekava lõpetanud isik võib tööle asuda juuksurina, soovi korral spetsialiseerudes kas vaid meeste- või vaid naistejuuksuriks. Ettevõtjale vajalike omaduste olemasolul on võimalik avada oma juuksurisalong. Teadmisi ja oskusi täiendades ehk juurde õppides on võimalik töötada stilistina, grimeerijana, jumestajana, juuksuritoodete müüjana või kandideerida erinevate ettevõtete koolitusjuuksuriks ning peale õpingute lõppemist asuma sihikindlalt tööturule omandatud teadmiste ning oskustega. 2014. aasta iluteeninduse õppekava muudatuse üheks põhjuseks on juuksurierialale endiselt suur kandideerimise osakaal ja veel mõne aasta taguselt vaid peale keskkooli lõpetamist. Tartu Kutsehariduskesuses on antud eriala esiviisikus. Erialavaliku trendid on püsivad ja eelistused ei ole muutunud (Erialavaliku trendid 2017). Kuna gümnaasiumisse pääs on paljudele raskendatud, siis võib eeldada, et suunad muutuvad, ning on oluline, et kutseõpe võimaldaks valida põhikoolijärgselt laiemal valikul erialade vahel.

2012. aasta novembris koostas Haridus- ja Teadusministeerium dokumendi „Sotsiaalse ja majandusliku vajaduse analüüs kutsehariduse riikliku koolitustellimuse 2013-2015 koostamiseks“, millest selgub suur huvi õppida juuksuritööd ja Iluteenindust. Haridus- ja teadusministri 19.06.2014. a määruse nr 37 „Iluteeninduse erialade riiklik õppekava” ja Vabariigi Valitsuse 26.08.2013 määruse nr 130 „Kutseharidusstandard“ alusel koostati iluteeninduse valdkonna juuksuri õppekava. Määrustega kinnitatud õppekava sihtrühmaks on põhiharidusega isikud. Nõuded õpingute alustamiseks on omandatud põhiharidus, kutsekeskharidusõppes võivad õpinguid alustada ka vähemalt 22-aastased põhihariduseta isikud, kellel on põhiharidusele vastavad kompetentsid. Põhikooli riiklik õppekava (2011), kui ka Gümnaasiumi riiklik õppekava (2010) näevad ette õpilaste ettevalmistamist vastavateks pädevusteks, nagu selgusele jõudmine oma huvides, tugevates ja nõrkades külgedes, teadlikkus erinevatest töövaldkondadest ja tööturu suundumustest jne. Samas selgub sihtasutus Innove poolt tellitud ja Mihkel Nestori poolt läbiviidud uuringust “Kutseõppeasutuste vilistlaste uuring”, et õpitud erialal ei tööta kolmandik õpilastest. Põhjuseks sobiva töökoha mitte leidmine või madal palgatase (Nestor, 2012), mis võib viidata ka sellele, et pädevused pole saavutatud. Samal ajal on teadaolevad andmed kutsekoolist väljalangevuse kohta vale erialavaliku tegemise tõttu (Leilop, 2015) ning eriti suur on väljalangejate protsent pärast põhikooli õpingute jätkamist kutsekoolis. Samuti peaks kutseõpingute lõpetanu olema suutlik töötama, olema valmis osalemiseks ühiskonnaelus ning elukestvaks õppeks (Kutseõppeasutuse seadus, 2013).

Töö eesmärk

Bakalaureusetöö eesmärk on võrrelda ja anda ülevaade juuksurierialal erinevatel õppekavadel õppijate motivatsiooni kohta kolme Eesti kutsehariduskeskuse näitel. Käesoleva uurimustöö uurimisprobleemiks on, milline üldse on juuksurierialal õppivate õpilaste akadeemiline motivatsioon ja kas see on erinev erineval tasemel õppijatel. Püstitatud uurimisküsimused -

- Kas põhikoolijärgsel õppekaval õppijate väline akadeemiline motivatsioon on kõrgem kui sisemine akadeemiline motivatsioon?
- Kas gümnaasiumijärgsel õppekaval õppijate väline akadeemiline motivatsioon on kõrgem kui sisemine akadeemiline motivatsioon?

- Kas ja kuidas erineb põhikooli- ja gümnaasiumijärgsetel õppekavadel õppivate õpilaste sisemine või väline akadeemiline motivatsioon?

METOODIKA

Käesolevas bakalaureusetöös kasutati kvantitatiivset võrdlusuurimust, kus koondtunnuseid (sisemine motivatsioon, väline motivatsioon ja amotivatsioon) võrreldi omavahel. Sisemise ja välise õpimotivatsiooni analüüsimiseks kasutati õpilaste endi hinnanguid. Kvantitatiivse meetodi abil saab koguda andmeid paljude uuritavate kohta ning saadud andmeid analüüsida arvandmete abil (Õunapuu, 2014). Kvantitatiivse uurimuse kasutamine võimaldab arvudele tuginedes muuta saadud tulemused objektiivseks ning usaldusväärseks ja välistada autori subjektiivsuse (Talves, 2005).

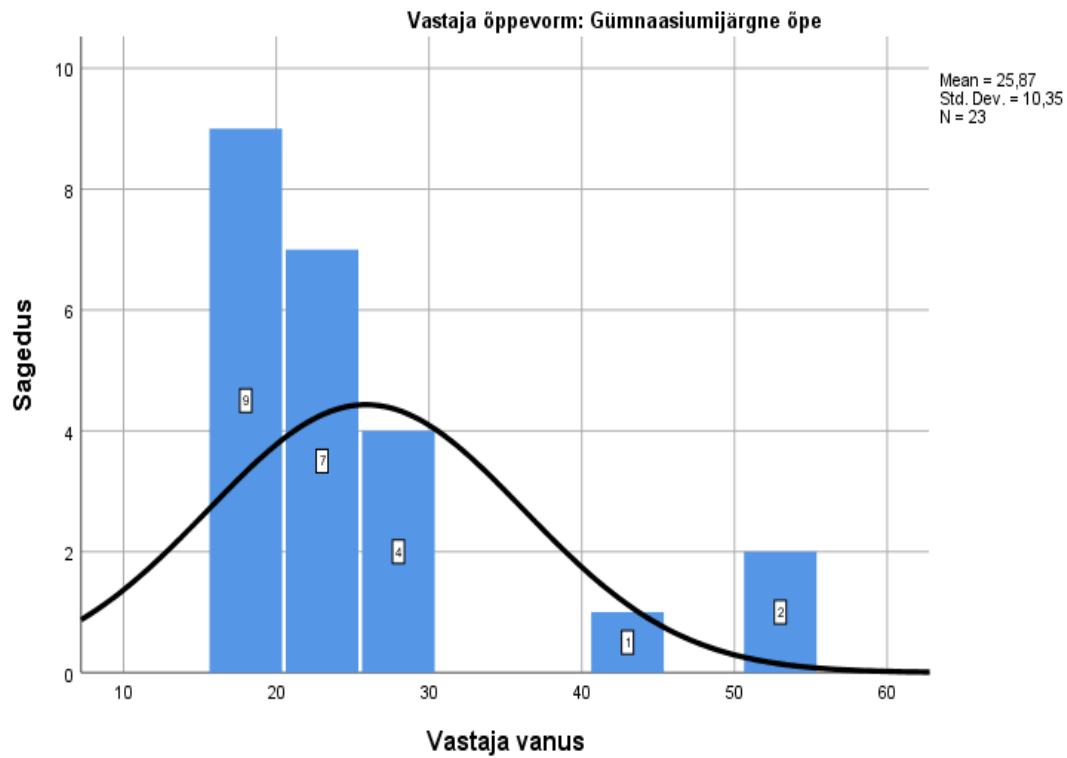
Valim

Uurimuse läbiviimiseks kasutati eesmärgipärast valimit, mille moodustasid juuksurieriala õpilased kolmest Eesti kutsehariduskeskusest kahes rühmas - põhikooli- ja gümnaasiumijärgsed. Planeeritavalt 60 õpilast, nendest 30 põhikoolijärgsel õppekaval õppijat ja 30 gümnaasiumijärgsel õppekaval õppijat. Uuringu käigus saadi andmed 39 õpilaselt, neist 23 õppisid gümnaasiumijärgses õppes ja 16 põhikoolijärgses õppes.

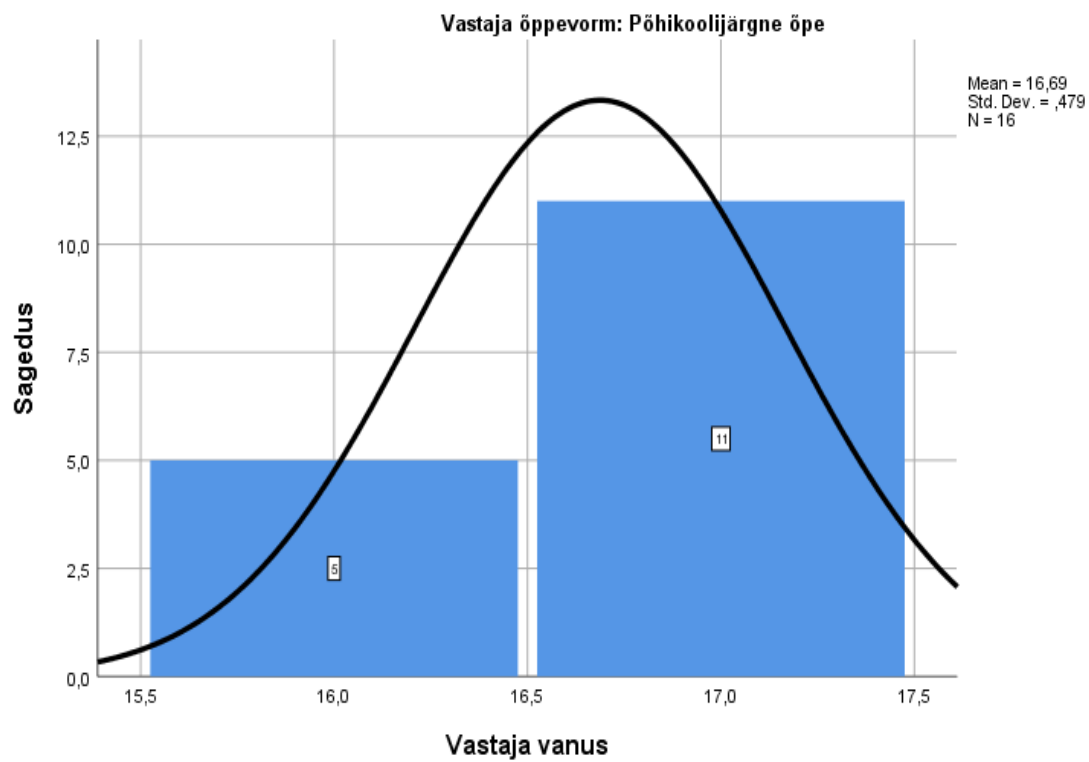
Tabel 1. Vastajate sooline jagunemine õppevormide kaupa.

Gümnaasiumijärgne õpe		Õpilaste arv	Põhikoolijärgne õpe		Õpilaste arv
Sugu	Mees	3	Sugu	Mees	1
	Naine	20		Naine	15
	Kokku	23		Kokku	16

Joonis 2. Vastajate jagunemine vanuse järgi gümnaasiumijärgses õppes.

Joonis 3. Vastajate jagunemine vanuse järgi põhikoolijärgses õppes.

Mõõtevahend

Mõõtevahendina kasutati käesolevas uurimuses enesemääratlemise teoorial (Deci & Ryan, 1985) põhinevat Aakadeemilise Motivatsiooni Skaala (AMS) kõrgkooli versiooni, mille on eesti keelde kohandanud Mari-Liis Mägi (2011). Skaala algupärane versioon on prantsuskeelne (Echelle de Motivation en Education (EME-S 28) Etudes Eecondaires (Vallerand, Blais, Briere, & Pelletier, 1989)). Tegemist on 28st väitest koosneva mõõtevahendiga, kus motivatsiooni on hinnatud skaalal 1st 7ni (1 = „ei käi üldse minu kohta“, 7 = „käib täpselt minu kohta“). Käesoleva uurimustöö jaoks kohandas küsimused juuksurieriala õpilastele töö autor. Ankeedi esimene osa koosnes küsimustest õpilaste taustainfo kohta, kokku 8 küsimust. Teises osas järgnesid küsimused motivatsiooni kohta, mis omakorda olid jaotatud sisemist, välist ning amotivatsiooni hindavad küsimused. Uurimustöö reliaablust kontrolliti Cronbach'i alfa'ga, mis hindab üksikküsimuste arvude ja küsimuste vahelist korrelatsiooni keskmist (Luik, 2012). Reliaabluse all mõistetakse sisemist kooskõla ja stabiilsust, mis näitab, kuidas iga küsimus mõõdab sama nähtust, mida kõik teised küsimused (Luik, 2012). Käesoleva ankeedi reliaabluseks mõõdeti sisemise motivatsiooni puhul 0,95, välise motivatsiooni puhul 0,93 ja amotivatsiooni puhul 0,89.

Protseduur

Palve küsitluse läbiviimiseks saadeti kolmele Eesti kutsehariduskeskusele. Uuringule eelnes pilootuuring novembris, 2017, millega kontrolliti küsimustest arusaamist ja ajakulu. Pilootuurimuses osalesid juuksurieriala õpilased uuringus mitteosalevast kutsekoolist. Uuringu kohta saatis töö autor valitud koolide juuksurieriala õpetajatele teavituskirja, paludes abi uurimuse läbiviimisel neile sobival ajal, kuid teatud ajavahemikus, ning edastas koos kirjaga vebiküsitluse ankeedi õpilastele täitmiseks. Anonüümsuse tagamiseks ei avaldata uurimuses osalenud koolide nimesid, samuti ei küsitud ankeedis vastaja nime.

Andmeanalüüsi meetodid

Andmed analüüsiti, kasutades *andmetöötlusprogramme Microsoft Excel ja IBM SPSS Statistics 22.0*. Tulemused esitati kirjeldava statistika protsentidena ja aritmeetiliste keskmistena. Andmete statistilist erinevust võrreldi sõltuvate ja sõltumatute gruppide t-testiga.

Tabel 2. Tulemused vastajate õppevormi alusel.

	Vastaja õppevorm (kas Sa õpid põhi- või gümnaasiumi järgses õppes)?	Vastajate arv	Aritmeetiline keskmine	Standard hälve	Standard viga
Sisemine motivatsioon	Gümnaasiumijär- gne õpe	23	5,19	1,45	0,30
	Põhikoolijärgne õpe	16	4,36	1,54	0,38
Väline motivatsioon	Gümnaasiumijär- gne õpe	23	4,96	1,35	0,28
	Põhikoolijärgne õpe	16	4,06	1,45	0,36
Amotivatsioon	Gümnaasiumijär- gne õpe	23	2,15	1,33	0,28
	Põhikoolijärgne õpe	16	2,66	2,02	0,51

TULEMUSED

Selgitamaks välja, milliseks hindasid kutsekoolide juuksurieriala õpilased oma õpimotivatsiooni, tehti esmalt kirjeldavad analüüsid, et anda ülevaadet vastuste jaotuvusest (vt tabel 2). Tabelis 2 on välja toodud sisemise ja välise motivatsiooni aritmeetilised keskmised õppevormide kaupa. 7-palli skaalal saadi õpilaste hinnangul järgmised andmed: sisemise õpimotivatsiooni aritmeetiline keskmine oli $M=4,85$ ($SD=1,52$), välise õpimotivatsiooni aritmeetiline keskmine $M=4,59$ ($SD=1,45$) ja amotivatsiooni aritmeetiline keskmine $M=2,36$ ($SD=1,64$).

Kas põhikoolijärgsel õppekaval õppijate väline akadeemiline motivatsioon on kõrgem kui sisemine akadeemiline motivatsioon?

Esimese uurimisküsimuse vastusena leiti, et saadud tulemuste põhjal välise ja sisemise motivatsiooni vahel statistiliselt olulist erinevust ei esinenud ($t(15)=1,98$; $p=0,06$). Samuti ei erinenud tulemused sisemise ja amotivatsioon vahel ($t(15)=1,97$; $p=0,07$) ja välise ning amotivatsiooni vahe ($t(15)=1,66$; $p=0,11$). Põhikoolijärgsel õppekaval õppijate välise motivatsiooni aritmeetiline keskmine on $M=4,06$ ($SD=1,45$) ja sisemise motivatsiooni aritmeetiline keskmine on $M=4,36$ ($SD=1,54$). Vt joonis 4.

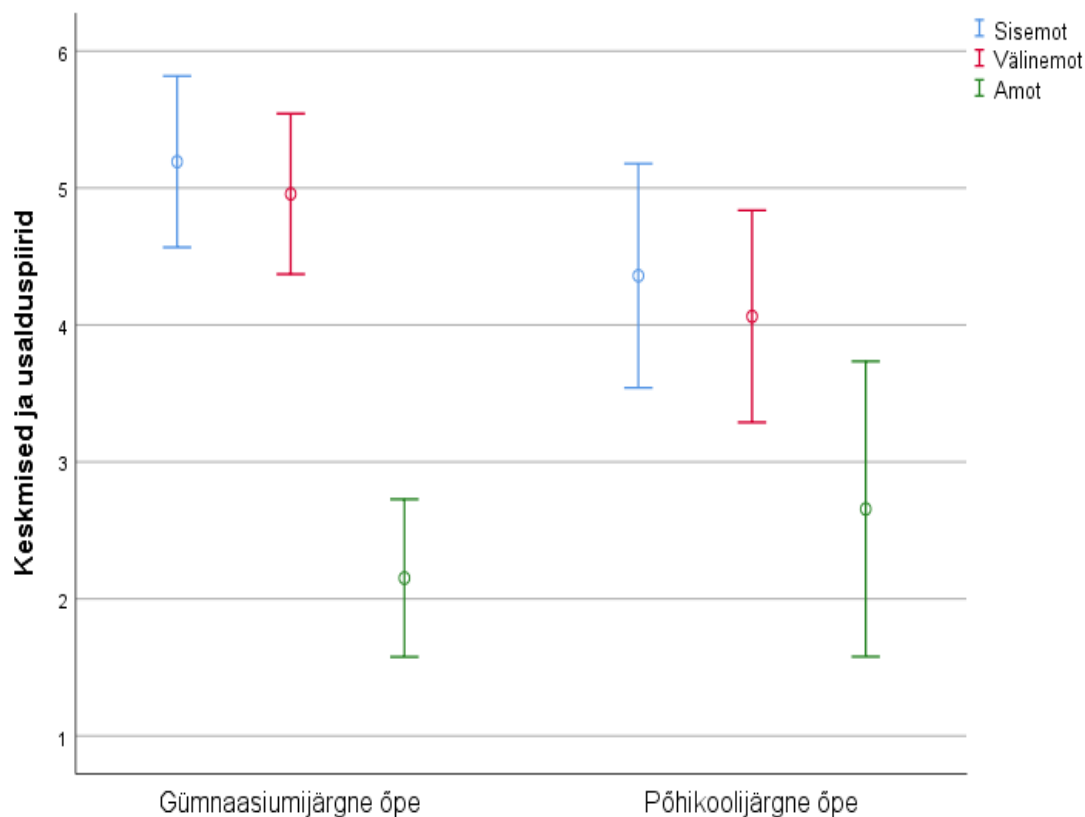
Kas gümnaasiumijärgsel õppekaval õppijate väline akadeemiline motivatsioon on kõrgem kui sisemine akadeemiline motivatsioon?

Teise uurimisküsimise vastusena leiti, et gümnaasiumijärgsete õppijate välise motivatsiooni ning sisemise motivatsiooni vahel statistiliselt olulist erinevust ei esinenud ($t(22)=1,69$; $p=0,10$). Välise motivatsiooni aritmeetiline keskmine on $M=4,96$ ($SD=1,35$), sisemise motivatsiooni aritmeetiline keskmine on $M=5,19$ ($SD=1,45$). Kuid statistiliselt oluline erinevus saadi sisemise ja amotivatsiooni ($t(22)=5,74$; $p=0,00$) ning välise ja amotivatsiooni ($t(22)=5,53$; $p=0,00$) võrdluses. Vt lisa joonis 4.

Esimesele ja teisele uurimisküsimusele saadi vastus sõltuvate gruppide t-testiga.

Kas ja kuidas erineb põhikooli- ja gümnaasiumijärgsetel õppekavadel õppivate õpilaste sisemine ja väline akadeemiline motivatsioon?

Kolmandale uurimisküsimusele saadi sõltumatute gruppide t-testiga vastuseks järgmised tulemused: tulemuste kohaselt juuksurieriala õpilaste hinnanguil sisemise motivatsiooni ($t(37)=1,72$; $p>0,093$), välise motivatsiooni ($t(37)=1,97$; $p=0,057$) ja amotivatsiooni ($t(37)=-0,94$; $p=0,353$) tulemuste vahel olulist erinevust ei leitud. Vt täpsemalt joonis 4.

Joonis 4. Vastajate sisemise-, välise- ja amotivatsiooni keskmised ja usalduspiirid.

ARUTELU

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli selgitada välja kas ja kuidas erinevad hinnangud sisemisele ja välisele motivatsioonile ning kirjeldada põhikooli ja gümnaasiumi baasil õppivate juuksurieriala õpilaste akadeemilist motivatsiooni. Käesolevas peatükis analüüsib autor uuringu tulemusi ja võrdleb neid teiste varasemate analoogsete uurimustega. Autor koostas peatüki lähtudes püstitatud uurimusküsimustest. Peatüki lõpus tuuakse välja töö piirangud ning autoripoolsed soovitused tulemuste edasisteks kasutamiseks.

Käesoleva bakalaureusetöö esimesele uurimisküsimusele: *kas põhikoolijärgsel õppekaval õppijate väline akadeemiline motivatsioon on kõrgem kui sisemine akadeemiline motivatsioon*, saadi järgmine vastus - sisemise ja välise motivatsiooni tulemused on sarnased. Seega antud tulemused ei ole kooskõlas EV Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt tellitud uuringuga "Õpingute katkestamise põhjused kutseõppes (2012-2013)", millest selgus, et koolipersonali arvates saavad probleemid alguse just põhikoolis ning kutsekooli tullakse

kehvade teadmiste, õpioskuste ja õpimotivatsiooniga. Ja olgugi, et sisemisel õpimotivatsioonil on väga oluline roll õppeprotsessis (Pässa, 2013), seostuvad uuringu tulemused Krulli väitega (2000), et ka väline motivatsioon võib lõpuks muutuda sisemiseks motivatsiooniks, kui õpilastes tekib harjumus sooritada teatud tüüpi tegevusi, mis soosivad temas lõpuks rahulduse tekkimist. Ehk et ka välisel motivatsioonil on oluline roll õpilase üldise akadeemilise motivatsiooni kujunemisel ja tulemusi arvesse võttes on hea tõdeda, et hetkel on õpilased võrdsel määral sisemiselt ja väliselt motiveeritud õppima.

Teisele uurimisküsimusele - *kas gümnaasiumijärgsel õppekaval õppijate väline akadeemiline motivatsioon on kõrgem kui sisemine akadeemiline motivatsioon*, saadi tulemuste põhjal vastus, et sisemise ja välise motivatsiooni hinnangud samuti ei erine. See selgitab seoseid Deci & Molleri (2005) teooriaga, et enamus täiskasvanutest ning gümnaasiumiõpilastest suudavad õppida ka ilma kõrge motivatsioonita siis, kui see aitab jõuda oodatud tulemuseni, mille nimel vaeva nähakse. Kuid lisaks on täiskasvanuks saanud õppijal omad kindlad meetmed ja arusaamad, mis õppimist pigem soodustavad või takistavad (Karm, 2007). Küll aga saadi statistiliselt oluline erinevus gümnaasiumijärgses õppes õppivate õpilaste puhul sisemise motivatsiooni ja amotivatsiooni vahel ning välise motivatsiooni ja amotivatsiooni vahel, mida saab seostada gümnaasiumijärgsel õppivatel õpilastel sellega, et nad väärtustavad õpitavat enam kui põhikoolijärgsed. Läbi aegade on õpilastes kasvanud iseseisvuse vajadus. See tähendab, et neile on tarvis luua võimalused, mis laseks neil teha iseseisvalt otsuseid, areneda isikupõhiselt (Deci & Ryan, 2000), kuid koolis on selleks võimalusi vähe. Ning veel on selle tulemuse juures oluline silmas pidada, et seda kindlamalt väita, tuleks uuringut korrata suuremal valimil.

Kolmanda uurimisküsimuse - *kas ja kuidas erineb põhikooli- ja gümnaasiumijärgsetel õppekavadel õppivate õpilaste sisemine või väline akadeemiline motivatsioon*, vastusest selgus, et gümnaasiumijärgses ja põhikoolijärgses õppes õppijate hinnangutes sisemise motivatsiooni ja välise motivatsiooni vahel statistiliselt olulist erinevust ei esinenud. Õpinguid soodustab akadeemiliselt motiveeritud inimene, isegi kui me ei saa eristada, kas sisemiselt või väliselt, ja tema tahe õpingutega tegeleda, mis on ajaliselt limiteeritud ning mida võivad kujundada erineva tähtsusega faktorid (Eisenschmidt, 2004). Õpilase madalat motivatsiooni taset saab siduda Deci & Ryani (2000a) teooriaga, kui ta ei väärtusta olemasolevat tegevust, ta ei tunne ennast selles kompetentsena, tema käitumises puudub eesmärgipärasus ning talle ei meeldi tegevus, mida ta teeb. Ginzbergi elukutsevaliku etappide teooria (Ginzberg et al, 1951) kohaselt proovistaadiumis (11.-17. eluaastat) olev

noor alles otsib, katsetab ja testib endale huvitavaid või põnevaid tegevusi ning alles realistlikus staadiumis (alates 18. eluaastast) ollakse valmis tegema valikuid, mis on püsivamad ning väärtuslikud. See annab alust väita, et gümnaasiumijärgsed õpilased on pigem motiveeritud õppima. Ka on leitud, et sisemiselt motiveeritud õpilaste õppima jäämise püsivus on kõrgem (Ratelle, Guay, Larose, & Senecal, 2004), mis tähendab, et nad ei lange nii kergelt koolist välja ja nende õpingute lõpule viimine on seega tõenäolisem (Vallerand & Bissonnette, 1992). Viimane viitab amotivatsioonile ja suurele protsendile õpingute katkestamisele põhikoolijärgselt (Leilop, 2015).

Piirangud ja tulevased uuringud

Käesoleva töö piiranguks võib pidada väikest valimit mõlema õppegrupi puhul, mis ei pruugi olla piisav, et erinevused välja tuleksid. Tulemustest selgus, et välise ja sisemise motivatsiooni vahel statistiliselt olulist erinevust ei esinenud, kuid see oli piirile ligidal. Tulevased uuringud suuremal valimil saaksid kindlasti tulemusi täpsustada, samuti võiks õppegrupid olla arvuliselt sama suurusega. Lisaks võiks uurida ka teisi sarnaseid erialasid, kuhu saab minna õppima peale põhikooli, sest ka see annaks infot selle kohta, kas põhikoolijärgselt õppima asuvad õpilased on kuidagi gümnaasiumijärgsetel erialadel õppijatest erinevad.

KOKKUVÕTE

Põhihariduse baasil juuksurieriala õppevõimaluste loomiseks ja teadmiste ning oskuste avardamise eesmärgil võeti 2014. aastal vastu iluteeninduse õppekava muudatus, mis võimaldab kutsekoolidel õpetada juuksurieriala õpilasi põhikoolijärgselt.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli anda ülevaade juuksurierialal õppivate õpilaste motivatsiooni kohta. Võrrelda põhikooli- ja gümnaasiumijärgselt õppima asunud juuksuriõpilaste akadeemilist motivatsiooni ning selgitada välja, kas need teineteisest erinevad. Samuti püüdis autor välja selgitada, kas ja kuidas erinevad õpilaste sisemine ja väline akadeemiline motivatsioon. Eesmärgi saavutamiseks hõlmas töö esimene osa ülevaadet varasematest uuringutest ja käesoleva uurimuse põhimõistetest. Esimese peatüki teises osas andis autor ülevaate juuksurierialast. Uurimuses püstitati kolm küsimust:

Kas põhikoolijärgsel õppekaval õppijate väline akadeemiline motivatsioon on kõrgem kui sisemine akadeemiline motivatsioon?

Kas gümnaasiumijärgsel õppekaval õppijate väline akadeemiline motivatsioon on kõrgem kui sisemine akadeemiline motivatsioon?

Kas ja kuidas erineb põhikooli- ja gümnaasiumijärgsetel õppekavadel õppivate õpilaste sisemine või väline akadeemiline motivatsioon?

Uuringu kolmas osa kirjeldas metoodikat ning tulemusi. Uuringus osalesid kolme Eesti kutsehariduskeskuse juuksurieriala õpilased, kes õppisid eriala vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumijärgselt. Uurimus viidi läbi 2018. aasta alguses. Uurimuse läbiviimiseks kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit ning ankeedile vastas 39 õpilast, neist 23 gümnaasiumijärgsel õppekaval õppijat ja 16 põhikoolijärgsel õppekaval õppijat. Käesolevast uurimusest selgus, et sisemise ja välise motivatsiooni vahel statistiliselt olulist erinevust ei esine. Siiski saadi tulemuste põhjal teada, et statistiliselt oluline erinevus oli kõrgem gümnaasiumijärgselt õppivate õpilaste sisemise ja amotivatsiooni ning välise ja amotivatsiooni vahel. Töö neljandas osas arutles autor uuringu tulemuste üle ning tõi välja töö piirangud ning ettepanekud edasiste uurimuste kohta.

SUMMARY

In 2014, in order to create educational opportunities for specialists in hairdressing and to increase their knowledge and skills, a change was made in the beauty care curriculum that allows vocational schools to teach the hairdressing students on the basis of basic education.

The aim of this bachelor's work was to give an overview of the motivation of students studying hairdressing. Compare the academic motivation of students who study hairdressing after basic school and after upper secondary school and find out if they differ from each other. The author also tried to find out if and how the students' internal and external academic motivation differed. To achieve the goal, the first part of the work included an overview of previous researches and the main concepts of this research. In the second part of Chapter 1, the author gave an overview of the hairdressing specialty. The research put up three questions:

- Is the external academic motivation of students following a after basic school curriculum higher than internal academic motivation?
- Is the external academic motivation of students following the after upper secondary school curriculum higher than internal academic motivation?
- Does the internal or external academic motivation of students following the after basic and after upper secondary school curriculum differ and how?

The third part of the research described the methodology and results. The research was participated by students of the profession of hairdresser of three Estonian Vocational Education Centers, who studied specialty after the basic school and upper secondary school. The research was carried out in early 2018. A quantitative research method was used to carry out the research and 39 students responded to the questionnaire, of which 23 students followed the after upper secondary school curriculum and 16 students the after basic school curriculum. From this research, it became clear that there was no statistically significant difference between internal and external motivation, however, it was found out from the results that there was a statistically higher significant difference between the internal and amotivation and external and amotivation of after upper secondary school learning students. In the fourth part, the author discussed the results of the research and outlined the constraints of the work and suggestions for further researches.

TÄNUSÕNAD

Bakalaureuse töö autor tänab kõiki uuringus osalenud koolide õpetajaid ja õpilasi. Samuti õpilasi, kes aitasid hinnata ankeedi valiidsust. Suur tänu õppejõud Karmen Kalkile, heade nõuannete eest andmetöötlusprogrammi osas. Tänu perekonnale ning teistele toetajatele, kes töö valmimisele kaasa aitasid. Eriline tänu juhendaja Liina Adovile mõistva suhtumise, heade soovitude ja edasiviivate nõuannete eest!

AUTORSUSE KINNITUS

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Asijavičiūtē, V. Ušinskienē, O. (2014). Student motivation as decisive factor in process of esp learning. *Academic Journal*. Language in Different Contexts/Kalba ir Kontekstai. Vol. 6 Issue 1, Part 12, p156-168. 13p.
- Bomia, L., Beluzo, L., Demeester, D., Elander, K., Johnson, M., & Sheldon, B. (1997). The impact of teaching strategies on intrinsic motivation. *Opinion paper*. Illinois: Champaign. (ERIC Document Reproduction Service No ED418 925).
Külastatud aadressil <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED418925.pdf>
- Brophy, J. (1998). *Motivating Students to Learn*. Boston, Mass.: McGraw-Hill.
Loetud aadressil <https://bit.ly/2sguT7J>
- Chemers, M. M., Hu, L., Garcia, B. F. (2001). Academic self-efficacy and first-year college student performance and adjustment. *Journal of Educational Psychology*, 93, 1, 55-64. Loetud aadressil <https://bit.ly/2kp4Ebz>
- Deci, E. L. & Moller, A. (2005). *The concept of competence: A starting place for understanding intrinsic motivation and self-determined extrinsic motivation*. Kogumikus A. Elliot & C. Dweck (toim-d) *Handbook of competence and motivation* (lk 579-597). New York, NY, US: Guilford Publications.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). The general causality orientations scale: Self-determination in personality. *Journal of research in personality*, 19(2), 109-134.
- Deci EL, Ryan RM. (2000) The „What“ and „Why“ of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behaviour. *Psychological Inquiry*, 11 (4): 227–268.
Loetud aadressil <https://bit.ly/1CUxpTM>
- Deci, E. L. & Ryan, R. M., (2000b). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology* 25, 54–67.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000a). *Self-determination Theory: An Approach to Human Motivation & Personality*. University of Rochester. Loetud aadressil <https://bit.ly/2bC75IE>
- *Erialavaliku trendid*. (2017). Külastatud aadressil <https://bit.ly/2LevfnE>
- Espenberg, K., Beilmann, M., Rahnu, M., Reincke, E., Themass, E. (2012). *Õpingute katkestamise põhjused kutseõppes*. Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike

rakendusuringute keskus RAKE, CPD OÜ. Haridus- ja Teadusministeeriumi aastaanalüüs (2015). Külastatud aadressil <https://bit.ly/2I67VdZ>

- Ginzberg, E., Ginsburg, S. W., Axelrad, S., & Herma, J. L. (1951). *Occupational choice: An approach to a general theory*. New York: Columbia University Press.
- Gümnaasiumi riiklik õppekava. (2011). *Riigi Teataja I, 2011, 21*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014021>
- Iluteeninduse õppekava muudatus. (2014). *Riigi Teataja I, 2014, 4*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/102032017004>
- Jürisoo, J. (2015). *Õpimotivatsioon tehnoloogiaõpetuse, käsitöö ja kodunduse tundides III kooliastmes* Valga maakonna ühe kooli näitel. Bakalaureusetöö. Tartu ülikool.
- Karm, M. (2007). *Eesti täiskasvanukoolitajate professionaalsuse kujunemise võimalused*. Doktoritöö. Tallinn: TÜ Kirjastus.
- Kikas, E. (2005). *Õpioskused ja nende õpetamine. Üldoskused*. (Toim). A. Ots. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 49–94.
- Kikas, E., Toomela, A. (2015), *Õppimine ja õpetamine kolmandas kooliastmes*. Külastatud aadressil <https://bit.ly/2KRDeap>
- Kokk, K. (2005). *Matemaatikas edukate ja vähem edukate õpilaste sotsiaalne motivatsiooniline taust TIMSS 2003 põhjal*. Tartu Ülikool.
- Kõverjalg, A. (1996). *Õppimise psühholoogia ja metoodika*. Tallinn: Eesti Riigikaitse Akadeemia kirjastus.
- Krapp, A., & Ryan, R. (2002). *Selbstwirksamkeit und Lernmotivation*. *Zeitschrift für Pädagogik*, 44, 54-82. Loetud aadressil <https://bit.ly/2kl4hPg>
- Kreitzberg, P. (1986). *Soodsa õpimotivatsiooni kujundamisest*. Ühing Teadus.
- Krull, E. (2000). *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. TÜ kirjastus.
- Kutseõppeasutuse seadus. (2013). *Riigi Teataja I 2013, 1*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/102072013001>
- Leilop, L. (2015). *Kutsekoolist väljalangevuse riskitegurite ja ennetusmeetmete kirjeldus kutsekoolist väljalangenute hinnangul*. Publitseerimata magistratöö. Tartu Ülikool.
- Leppik, P. (2000). *Õpetajaks saamine on huvitav*. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus

- Leppik, P. (2006). *Õppimine on tõesti huvitav*. Tartu: TÜ Kirjastus.
- Leppik, P. (2009). *Õpetajatöö seoses tundide analüüsiga*. TÜ Kirjastus.
- Luik, P. (2012). *Valimi moodustamine*. Publitseerimata õppematerjal. Tartu Ülikool.
- Mägi, K. (2010). *Motivatsiooniline areng*. Kikas, E. (Toim.). *Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes* (90–105). Tartu: Ecoprint.
- Mägi, M-L. (2011). *Tartu Ülikooli bakalaureuseastme üliõpilaste akadeemilise motivatsiooni võrdlus kahe teaduskonna näitel*. Seminaritöö. Tartu Ülikool. Psühholoogiainstituut.
- Nestor, M. (2012). *Kutseõppeasutuste vilistlaste uuring*, külastatud aadressil <https://bit.ly/2Iahepp>
- Oese, H. (2007). *Õpimotivatsiooni toetamise võimalusi põhikoolis*. Publitseerimata magistritöö, Tallinna Ülikool.
- Pintrich, P.R. (2000). *The Role of Motivation in Self-regulated Learning*. University of Potsdam, Potsdam, Germany. Külastatud aadressil <http://cachescan.bcub.ro/e-book/E1/580704/451-529.pdf>
- Pintrich, P., Ruohotie & Nokelainen, P. (2000). *Conative constructs and self-regulated learning*. Finland: Saarijärven Offset Oy, 160-161.
- Põhikooli riiklik õppekava (2011). *Riigi Teataja I 2011, I*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/114012011001>
- Päike, M. (2010). *Õpimotivatsiooni mõjutavad tegurid loodusõpetuse tundides II kooliastmes*. Magistritöö. Tartu Ülikool.
- Pässe, Ü. (2013). *Põhikooli õpilaste sisemine ja väline õpimotivatsioon õpilaste hinnangute põhjal ja selle seos keskmise hindega Harjumaa nelja kooli näitel*. Magistritöö. Tartu: 2013.
- Randmann, L. (2011). *Organisatsioonipsühholoogia loengukonspekt*. TTÜ.
- Ratelle, C. F., Guay, F., Larose, S., & Senecal, C. (2004). Family correlates of trajectories of academic motivation during a school transition: A semiparametric group-based approach. *Journal of Educational Psychology*, 96, 743–754.
- Raus, R. (2011). *Õppija sisemise motivatsiooni toetamine*. *Õpetajate Leht*, 27.mai, 2011.
- *Sotsiaalse ja majandusliku vajaduse analüüs kutsehariduse riikliku koolitustellimuse 2013-2015 koostamiseks*. (2010). Külastatud aadressil <https://bit.ly/219nMED>

- Talves, K. (2005). *Kombineeritud meetodid sotsiaalteadustes*. Seminaritöö. Tartu Ülikool.
- Thomson, K., Hannus, A. (2012). *Noorte spordipsühholoogia*. Külastatud aadressil <https://bit.ly/2LFjuGq>
- Tinto, V. (1982). *Defining dropout: A matter of perspective*. In E. T. Pascarella (Ed.), *Studying student attrition* (pp. 3–16). San Francisco: Jossey-Bass.
- Tinto, V. (1993). *Leaving college: Rethinking causes and cures of student attrition* (2nd ed.). Chicago: University of Chicago Press.
- Tüür, E. (2013). *Mittetraditsioonilise õppija kutseõpingute valiku motiivid ja õpinguid mõjutavad tegurid*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Vallerand, R. J. (2004). Intrinsic and Extrinsic Motivation in Sport. *Encyclopedia of Applied Psychology*. 2. 427-435.
- Vallerand, R. J., & Bissonnette, R. (1992). Intrinsic, extrinsic, and amotivational styles as predictors of behavior: A prospective study. *Journal of Personality*, 60, 599–620.
- Vallerand, R. J., Blais, M. R., Briere, N. M., & Pelletier, L. G. (1989). Construction and validation of the Motivation Toward Education Scale. *Canadian Journal of Behavioural Science Revue Canadienne*, 21, 323–349.
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. [E-õpik]. Tartu Ülikool. Külastatud aadressil <http://hdl.handle.net/10062/36419>

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Margit Rosse (sünnikuuäev: 02.05.1982),

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Põhikooli- ja gümnaasiumijärgses õppes juuksurierialal õppijate akadeemilise motivatsiooni võrdlus, mille juhendaja on Liina Adov (MA),

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 25.05.2018